

Шевчик А. А.

студентка 4 курсу, спеціальність промисловий маркетинг

КПІ ім. Ігоря Сікорського

Зозульов О. В.

канд. економ.наук, професор, професор кафедри промислового маркетингу

КПІ ім. Ігоря Сікорського

УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК АЛЬТЕРНАТИВНОЇ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

Світовий ринок альтернативної молочної продукції переживає період активного зростання, що зумовлено глобальними трендами здорового способу життя та зростанням інтересу до еко-продуктів. Зниження споживання тваринних продуктів, поширення веганства, турбота про довкілля та поширеність лактозної непереносимості стали визначальними чинниками формування ринку рослинного молока. Український споживач поступово долучився до цих змін. Формування ринку альтернативної молочної продукції в Україні відбулося наприкінці 2010-х років — спершу через імпорт, а згодом завдяки активному включенню локальних виробників. Сегмент, який раніше був нішевим, сьогодні перетворюється на повноцінну альтернативу традиційному молоку.

Після помітного скорочення у 2022–2023 роках, зумовленого війною та економічною нестабільністю, у 2024 році на ринку почали фіксуватись ознаки поступового відновлення. Згідно з оцінками експертів «PRO-CONSULTING», «Люстдорф» і NEWFOOD.UA, обсяг ринку рослинного молока в Україні у 2023 році становив 7,5 млн літрів, а орієнтовні підсумки 2024 року — 9,5 млн літрів [1]. Це свідчить про зростання, що можна вважати позитивним сигналом для розвитку галузі (рисунок 1).

Рисунок 1 - Орієнтовний обсяг ринку рослинного молока в Україні

Джерело: [1]

Виходячи з динаміки останніх років, можна стверджувати, що сегмент поступово переходить від фази становлення до етапу стабілізації з потенціалом до подальшого зростання. Однією з основних можливостей, що формують сприятливі умови для розвитку ринку, є зміна споживчої поведінки. За наявними даними, 21,6% українців уже зменшили або намагаються зменшити споживання продуктів тваринного походження (рисунок 2) [2]. Це створює широку базу потенційних споживачів для альтернативної молочної продукції. Додатково, від 15 до 20% дорослого населення України мають непереносимість лактози [3], що підтримує стабільний попит на продукти, які не містять молочного цукру (вуглеводу, який міститься у молоці та молочних

продуктах). На цьому тлі рослинне молоко розглядається не просто як тренд, а як необхідна альтернатива для людей із особливими харчовими потребами.

Потенціал зростання також посилюється завдяки активному розвитку технологій у сфері виробництва альтернативної молочної продукції. Сучасні технологічні рішення дозволяють покращувати рецептури, створювати нові види напоїв, оптимізувати текстуру й смакові властивості продукції, а також розширювати асортимент відповідно до змін у попиті. Це відкриває для виробників можливості гнучкої адаптації до споживчих очікувань і створює простір для формування нових конкурентних переваг.

Рисунок 2 - Типи харчової поведінки населення України щодо продуктів тваринного походження, %

Джерело: [2]

Разом із тим, ринок стикається з низкою викликів, які уповільнюють його розвиток. Найбільшою з перешкод залишається конкуренція з традиційним молоком, що є базовим продуктом у щоденному раціоні значної частини населення. Його вкоріненість у культурі харчування, нижча ціна та доступність через широкую інфраструктуру збуту створюють об'єктивні переваги перед рослинною альтернативою. На тлі загального обсягу споживання молочної продукції частка рослинного молока залишається обмеженою — лише 3-4% [1]. Це означає, що альтернативна категорія ще не набула широкого визнання у споживача. Водночас виробництво рослинного молока потребує значних інвестицій: сучасне обладнання, технології, логістика — усе це формує високі бар'єри входу для нових гравців.

Підсумовуючи, можна сказати, що український ринок альтернативної молочної продукції має як перспективи для зростання, так і низку стримувальних чинників. До потенціалів зростання належить зростаюча свідомість споживачів щодо здорового способу життя, поширення практики відмови від продуктів тваринного походження, розвиток технологій та поступове посилення позицій вітчизняних виробників. Водночас, ринок стикається з конкуренцією з боку традиційного молока, низькою часткою у загальній структурі споживання, високими витратами на запуск виробництва та обмеженим доступом нових гравців. Подальший розвиток цього ринку потребуватиме не лише подолання економічних бар'єрів, а й формування сталої культури споживання, підвищення обізнаності і закріплення альтернативного молока як усвідомленого вибору.

Література

1. Немолочні ріки. Огляд ринку рослинного молока від NEWFOOD.UA. *Newfood.ua*. URL: <https://newfood.ua/2024/12/03/ne-zvuky-mu-pershyy-ohliad-rynku-roslynnoho-moloka/>
2. Українці намагаються зменшити споживання продуктів тваринного походження: результати дослідження. HoReCa Ukraine. URL: <https://horeca-ukraine.com/ukrainci-namagajutsja-zmenshiti-spozhyvannja-produktiv-tvarinnogo-pohodzhennja-rezultati-doslidzhennja/>
3. Корисне і некорисне молоко: міф чи доведений факт? Вечірній Київ. URL: <https://www.vz.kiev.ua/korysne-i-nekorysne-moloko-mif-chy-dovedenyj-fakt/>